

Vedat Örfi Bey

II. Abdülhamid'in salate hatıratı nedeniyle Vedat Örfi'nin de adı geçip kişiliğine değgin bazı sıfatlar serdedilip Halil Rifat Paşa'nın torunu olarak anılıyor. Onun başarı/başarısızlığı, Mısır ve Yeşilçam figüranı olup olmadığı, yazarlığının tartışılıp tartışılmayacağı üzerinde duracak değiliz. (*Toplumsal Tarih*, sayı 95, Kasım 2001, s. 30-32). Bazı notlarımızı dergi okurlarıyla paylaşmak istiyoruz. Şöyle ki:

1. Vedat Örfi The Egypt National Film Direktörü ve muharrir. Babası General Mehmed Ali Akdoğan (*Yedigün*, sayı 96, s. 26 (yılı yazmayı unutmuşuz; 1934 sonu, 1935 başı olmalı).

2. Vedat Örfi Bey Poste Res-tante-Caire Egypte (*Resimli Per-şembe*, sayı 118, s. 4).

3. "Rudolf Valentino hakkında bir iki hatıra" (yakından tanıdığı Valentino'nun ölümü üzerine nekroloji; *Resimli Gazete*, no. 162, 9 Teşrinievvel 1926 Cumartesi, s. 2).

4. "Eski bir Türk muharriri olan Vedat Örfi Bey sinema filmlerinde büyük muvaffakiyetler kazanıyor." *Utarid*'i çıkardığı, Mısır'da İsis Film Corporation'la kontratı, Avrupalıların övgüsü

Film Şirketi'nin Mısır ve Avrupa'da çektiği *Allahın Sesi* filmine katkısı (*Resimli Gazete*, no. 188, 9 Nisan 1927 Cumartesi, s. 1, 3; altı fotoğrafla).

5. Türk Tiyatrosu'ndan beynelmül sinemacılığa doğru. Avrupa sinemalarında çalışan Türk artisti Vedat Örfi Bey. "Yıldızlar âleminde nasıl başmüessil ve sahne nâzımı oldum?.." Muharriri: Vedat Örfi (*Resimli Ay*, no. 6-42, c. 4, Ağustos 1927, s. 14-22). Bu uzunca yazısında kendisini, yaptıklarını anlatıyor: Harbiye Nezareti'nde Tahrirat-ı Ecnebiye Şubesi müdür vekilliği, eseri *Casus*'un sahnelenişi, Afife Jale'nin ısrarıyla başrolü oynayışı, Şaziye (Moral), Necla hanımlar, Mahmud (Moral), Hüseyin beylerin rol arkadaşlığı (bu, Harb-i Umumi'nin hitamından az sonra oluyor), bir Fransızla sözleşme imzalayıp eser Avrupa'da oynanıyor, Venüs Film Müesseselerine sattığı senaryolar, *Tercüman-ı Hakikat*'te yazdığı sinema yazıları, Matbuat Müdür-i Umumi'si Hikmet Nazım (Nazım Hikmet'in babası) ve Necmeddin Sadak'la çıkardığı *Sinema Postası* dergisi, sinemaya ayak basış, ilk film, Mısır, Amerika sahnaları, ilk sahne nâzımlığı, *Hazret-i Muhammed* filmi üzerine Hilafet Kongresi'nin isyanı, ilk Mısırlı artist, *Hilal-i Ah-*

rinde hakkında söylenen "Şarkın Valentinostu" benzetmesine yapılan tarize cevap, *Allahın Sesi* filminin senaryo yazarlığı vs vs. (9 sayfalık bu yazı kendi fotoğrafı, filmlerden fotoğraflar ve Mısır'a uğurlanışını belgeleyen fotoğrafla bezenmiştir, toplam 19 fotoğraf).

6. Tiyatrolarda sahnelenmiş gerek telif gerek çeviri oyunları olduğunu sanıyorum.

7. Sadrazam Halil Rifat Paşa'nın meşhur (skandallarıyla!) bir oğlunu biliyoruz: Şura-yı Devlet azası, zendost yani kadın düşkünü, Köprü çıkışında katledilen, sadrazam babasını yıkan Cavid Bey. (Bunu, maliye nâzırı Cavid Bey'le karıştıran birkaç yazıya müsadif olmuşum ya, şimdi neredeydi, kim yazmıştı hazırlamadım.) Bu maktül Cavid Bey hakkında da epey yazı yazıldığını görmüştüm. Bunlardan biri o zamanın paparazzisi sayılabilecek *Resimli Hafta* (no. 21-23, 29 Kanun-ı 5 Şubat 1341/1925)'da çıkmıştı. Tam bir film tefrikanı, tasvir çizimlerle ve kendi fotoğrafıyla. Vedat Örfi Bey'in babası ya da dayısının değil de dedesinin titrini kullanması daha havalı olmasından çok belki bu yüzlerdendir.

8. Oldu olacak bir de şu yazıya bakalım: II. Abdülhamid, "Hatıratı" (*Büyük Doğu*, 9.1. 1948, s. 7).

Mustafa Şahin

Toplumsal tarih Aralık 2001 No 96

